

خانواده‌های ایرانی دچار کم حرفی مفرط هستند



عکس: ایسنا

یک جامعه‌شناس و استاد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران با اشاره به اینکه متأسفانه در جامعه امروز همه گروه‌ها تصور می‌کنند نهاد خانواده را به خوبی می‌شناسند، عنوان کرد: اتفاقاً باید گفت خانواده به این سادگی قابل شناسایی نیست و پراسیب‌ترین نهاد در ایران نهاد خانواده است.

تقی آزاد ارمکی در نشست بررسی جایگاه خانواده در برنامه ششم (ایسنا) خبرگزاری دانشجویان ایران «اجتماعی» به گزارش خبرنگار توسعه که صبح امروز در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی برگزار شد، با بیان اینکه نهاد خانواده یکی از کانون‌های اساسی تحول آسیب در بستر اجتماع است، گفت: نیازمند یک وضعیت یا ساز و کارهای سیاستی انعطاف‌پذیر در باب جامعه ایرانی به طور کلی و خانواده ایرانی به طور خاص هستیم.

وی افزود: خانواده ایرانی را به عنوان یک خانواده تمام شده نمی‌شناسند، از سوی دیگر آن را تعیین یافته و سازمان یافته هم نمی‌دانند. خانواده ایرانی در مسیر تغییرات اجتماعی پیش‌تاز است و تحولات در جامعه ایرانی بیشتر از دل خانواده رخ می‌دهد و خانواده یک کنشگر فعال در تحولات اجتماعی ایران است.

این جامعه‌شناس و استاد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران با بیان اینکه خانواده یک نهاد تابعی در باب تحولات اجتماعی در ایران نیست و خود پیشگام و حادثه‌آفرین است، اظهار کرد: البته خانواده به تنهایی تغییرات اجتماعی را سامان نمی‌دهد و نهاد دین و سیاست هستند. اساسی‌ترین نهادهایی هستند که در سامان تغییرات اجتماعی در ایران تعیین‌کننده هستند.

آزاد ارمکی افزود: آسیب‌هایی که در خانواده اتفاق می‌افتد مقدری مربوط به خود خانواده و بخشی به نوع رابطه‌ای که با سایر نهادها دارد باز می‌گردد. در واقع بیشتر اتفاقاتی که در ساحت خانواده می‌افتد فرانهادی و بین‌نهادی است و به همین خاطر نیازمند اتخاذ سیاست‌های فرانهادی هستیم.

وی با اشاره به اینکه متأسفانه در جامعه امروز همه گروه‌ها تصور می‌کنند نهاد خانواده را به خوبی می‌شناسند عنوان کرد: این یک گرفتاری است که نظام اجتماعی و سیاسی ما را مبتلا کرده است. اتفاقاً باید گفت خانواده به این سادگی قابل شناسایی نیست و اگر قابل شناسایی بود این همه آسیب‌گریبان‌ش را نمی‌گرفت.

آزاد ارمکی ادامه داد: پراسیب‌ترین نهاد در ایران نهاد خانواده است. حال باید دید به سادگی می‌توان خانواده را شناخت.

این جامعه‌شناس و استاد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران با بیان اینکه برخی دیگر گمان دارند که قبلاً خانواده‌های ایرانی گسترده بودند و اکنون هسته‌ای شده‌اند اظهار کرد: خانواده را به لحاظ گذشته‌اش گسسته نگاه می‌کنیم. خانواده ایرانی دارد از درون یک خانواده گسترده متولد می‌شود و دچار گسست در گذشته تاریخی‌اش نشده است. خانواده هسته‌ای ایرانی در گذشته قدرتمند تر از خانواده گسترده بوده است و اینکه گفته می‌شود خانواده ایرانی گسترده بوده بدون مطالعه اعلام می‌شود.

آزاد ارمکی افزود: خانواده ایرانی در گذشته گسترده نبوده است که الان هسته‌ای شده باشد. امروز خانواده ایرانی با چالش‌هایی روبروست و به لحاظ مفهومی و معنایی دچار مشکل شده و بیشتر دچار خلاءهای هویتی و ارتباطی است.

وی با بیان اینکه در حال حاضر دچار کم حرفی مفرط در درون خانواده‌ها هستیم، اظهار کرد: حرف نزدن و گفت‌وگو نکردن بین نسلی، بین فردی و بین جنسیتی در میان خانواده‌ها به چشم می‌خورد. حتی آنجا که خانواده‌ها با هم صحبت می‌کنند به دعوا و خشونت می‌انجامد.

این جامعه شناس و استاد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران ادامه داد: بسیاری از مشکلات خانواده از فرهنگ ناشی می‌شود. در گذشته هم خانواده ایرانی دچار مشکلات اقتصادی بود؛ اما این آمار بالای طلاق، اتفاق نمی‌افتاد.

آزاد ارمکی در بخش دیگری از سخنانش به فرزندآوری و تربیت فرد مدرن در جامعه اشاره و عنوان کرد: خانواده ایرانی بسیار محکم تصمیم گرفته است که تعداد فرزندان کمی داشته باشد. بر اساس برخی مطالعات 80 درصد خانواده‌های ایرانی میل به تک فرزندی دارند. هزینه و سرمایه تربیت یک فرزند برای خانواده بسیار مهم شده و با بحرانی در تربیت فرد مدرن در خانواده روبرو هستیم.

وی افزود: وقتی درباره علت فرزند دار نشدن از جوانان سوال می‌کنیم می‌گویند مشکلات اقتصادی اجازه نمی‌دهد در حالی که قبلا هم تامین هزینه‌های زندگی مشکل بود. یکی از علت‌های این عدم تمایل، بحران در باب تربیت و ساماندهی فرد مدرن است.

این جامعه شناس و استاد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران ضمن تاکید بر اینکه می‌توان در این زمینه سیاست‌گذاری کرد، گفت: باید فرد مدرن و زندگی مدرن در سطح کلان به رسمیت شناخته شود و در لایه‌های برنامه ششم توسعه گنجانده شود. از سوی دیگر خانواده باید مکلف به ساماندهی فرد مدرن باشد.

آزاد ارمکی تصریح کرد: برای گسترش فرهنگ فرزند آوری باید توجه کرد که لازم است نظام حمایتی کودکان، مادران و در نهایت خانواده قدرتمند باشد. مادر خسته، عصبانی و غیر مطمئن از سرنوشت خود و فرزندش نمی‌تواند در خانواده سخن از عشق بگوید.

کار و رفاه اجتماعی با بیان اینکه حوزه به گزارش ایسنا در ادامه این نشست دکتر احمد میدری معاون رفاه اجتماعی وزارت تعاون، اجتماع در برنامه‌های توسعه‌ای یک حوزه مغفول مانده است، اظهار کرد: اساتید سالها سعی کردند این باور را که می‌توان از ظرفیت نیروهای اجتماعی استفاده کرد را به سیاستمداران انتقال دهند. امیدواریم از ظرفیت‌های مغفول مانده نیروهای اجتماعی بهره مند شویم.

به گزارش ایسنا علی جنادله پژوهشگر و جامعه شناس نیز با بیان اینکه در یک مقطع زمانی قرار داریم که تغییرات سیاسی در حوزه خانواده و جمعیت در حال رخ دادن است، گفت: این موضوع هم می‌تواند یک فرصت تلقی شود و هم تهدید باشد. تهدید از آن جهت که توان چند سال بعد این سیاست را تغییر طولانی و ماندگار دارد و به راحتی نمی‌هرگونه سیاسی در این دو حوزه اتخاذ شود پیامد انباشتی، داد و اگر این سیاست نامناسب باشد پیامدهای منفی‌اش گریبانگیر می‌شود.

وی افزود: این موضوع از آن جهت فرصت تلقی می‌شود که می‌توانیم در حیطه اجتماع بازاندیشی کنیم. چند سالی است که طرح‌هایی چون های متفاوتی به آن دارند. باید قبل از هرگونه‌شود و کارشناسان نگاه‌های مختلف مطرح می‌در دستگاه تحکیم وحدت خانواده سیاست‌گذاری درباره خانواده به چند پرسش اساسی پاسخ دهیم.

این پژوهشگر و جامعه شناس با بیان اینکه باید نخست به پاسخ این پرسش برسیم که خانواده در حال تجربه کردن چه تحولات و دگرگونی‌هایی است، اظهار کرد: پس از آن باید دید تفسیر و فهم ما از این تحولات چیست؟ آیا آنرا بحران و فروپاشی خانواده تلقی می‌کنیم یا آنرا مکانیسمی در نظر می‌گیریم که خانواده به عنوان یک نهاد ضمن تغییرات گسترده جامعه باید آن را طی کند.

جنادله ادامه داد: از سوی دیگر باید به این موضوع توجه کنیم که اگر معتقد باشیم خانواده ایرانی با آسیب‌ها و مشکلاتی روبروست آیا این آسیب‌ها ناشی از ناکارآمدی حوزه‌های دیگر اجتماعی و برون خانوادگی است یا از درون خود خانواده نشات می‌گیرد که اگر به پاسخ این سوالات برسیم می‌توانیم رویکردهای سیاسی خود را اتخاذ کنیم.